

Norrköping.

Apoteket Kronan.

1630-talet.

En i riksarkivet förvarad förteckning från år 1617 öfver personer från Norrköping, hvilka bidragit till Älfsborgs lösen d. 20 jan. 1616, upptager bland hoffolket hos hertig Johan af Östergötland en man vid namn Friedrich »hans furstlige nådes apotheker». Om denne är identisk med den i kyrkoböckerna från 1640-talet förekommande »Fritz apotheker» kan dock ej med säkerhet afgöras. Handlingar från senare hälften af 1600-talet upptaga flera apotekare bosatta i Norrköping; så finnes i »stoleregistret» för S:t Olai kyrka år 1661 Berndt apotekare, år 1663 Görngen apotekare samt Christopher apotekares änka. Så vidt af befintliga uppgifter kan dömas torde dessa varit innehafvare af apoteket Kronan, åtminstone har detta varit fallet med den förstnämnde, Bernhard Getebrecht, gift med apotekare Fritz' änka och kallad »Berndt apotheker på Strand».¹

Af apotekare Getebrechts benämning framgår att apoteket Kronan på dennes tid var beläget i det s. k. Strandkvarteret. Då Chr. Wolluhn 1697 köpte detsamma låg det enligt en åren 1696—1700 upprättad plankarta i kvadraten Storgatan, hörnet af Drottning- och Trädgårdsgatorna, midt emot dess nuvarande läge. Sedan ryssarne år 1719 i grund förstört staden, förlades

¹ Mathias Krein, som af Sackléns Apotekarhistoria och K. Ahlbergs »Den svenska farmaciens historia» nämnes som den förste apotekaren på Kronan och hvilken troligen är identisk med den i kyrkoböckerna på 1660-talet förekommande Mathias Crintz (Krins), har i så fall haft en om ej flera företrädare. Alla genom företagna forskningar anträffade apotekare, skrifna i Norrköping på 1600-talet, upptagas under apoteket Kronan, då säker kännedom om detta apoteks första innehafvare ej kunnat erhållas. Föreliggande uppgifter äro till största del samlade af apoteket Kronans nuvarande innehafvare, apotekare Axel Krook, genom dennes i Norrköpings arkiv utförda forskningar.

det följande år af J. H. Nauman till kvadraten Markattan vid Gamla torget, hörnet af Skol- och Gamla Rådstugugatorna och kvarlåg i samma hus under hela 1700-talet. Af G. Wulff flyttades det 1812 till kvadraten Pelikan, hörnet af Drottning- och Hospitalsgatorna, därifrån af C. A. Holm 1863 till kvadraten Markattan, hörnet af Drottning- och Knäppingsborgsgatorna; sedan d. 26 sept. 1914 är apoteket förlagdt till ett staden tillhörigt hus i kvadraten Rådstugan, hörnet af Drottning- och Trädgårdsgatorna, hvadan det nu efter 200 år åter ligger vid den gatukorsning, där det var beläget i slutet af 1600-talet.

Genom K. brevet d. 7 april 1911 angående inrättandet af apoteket Hjorten i Norrköping har föreskrifvits, att apoteket Kronan skall vara förlagdt inom ett område, som begränsas i norr och väster af Motala ström, i öster af Norra Kyrkogatan och i söder af Trädgårdsgatan, med rätt för innehafvaren att förlägga apoteket äfven vid yttersidorna af de delar af sistnämnda gator, som begränsa ifrågavarande område, samt att till d. 1 okt. 1914 hafva apoteket kvar å dess dåvarande plats.

Privilegiet är af amorteringsfonden inlöst med 120,000 kronor.

FRIEDRICH. Född d. . . .

F. var under 1630—40-talen apotekare i Norrköping och är troligen identisk med den bland hoffolket på Johannesborg år 1617 upptagne Friedrich »hans furstlige nådes apotheker».

Död 1650 i Norrköping; begrafven d. 5 mars.

Gift d. . . . med MARIA . . .

Barn: En son, född före 1639, död 1650, begrafven d. 5 sept.; — En son, född före 1639, död 1653, begrafven d. 6 april; — GUSTAF, född 1648, döpt d. 28 okt., död d. . . .

GETEBRECHT, BERNHARDT. Född d. . . .

G. öfvertog apoteket Kronan efter apotekare Friedrichs död år 1650; hade detsamma förlagdt inom det s. k. Strandkvarteret.

Död d. . . .

Gift d. 4 febr. 1651 med MARIA, apotekare Friedrichs änka.

Barn: DORDIA, född 1652, döpt d. 24 dec., död d. . . .; — FRIEDRICH, född 1654, döpt d. 22 april, död d. . . .

WEIJER, CHRISTOPHER. Född d. . . .

Död 1666 i Norrköping; begravnen d. 15 aug. i landskyrkan.

Gift d. . . . med INGRID JÖNSDOTTER STYGS, född d. . . ., död 1681 i Norrköping, begravnen d. 18 sept.

CRINTZ, MATTHIAS. Född d. . . .

C. var 1654 anställd som gesäll på apoteket Kronan i Norrköping; osäkert är om han sedan innehade apoteket eller endast skötte det för apotekare Chr. Weijers änka.

Död 1668 i Norrköping; begravnen d. 20 maj i landskyrkan.

Gift d. 18 dec. 1656 med MARIA SESSEMAN, död 1668 i Norrköping, begravnen d. 17 april.

Barn: CATHARINA, född 1659, döpt d. 6 febr.; — MARIA, född 1661, döpt d. 28 mars; — EVERT, född 1665, döpt d. 3 juni; — ANNA, född 1667, döpt d. 8 juni, gift d. 26 maj 1691 med skräddarmästaren och borgaren i Stockholm JOHAN JÜRGEN HAGGE i dennes första gifte, död 1707.

STEVENHAGEN, GÜRGEN. Född d. . . . aug. 1637.

Död 1690 i Norrköping, begravnen d. 1 juni på S:t Hedvigs kyrkogård.

Gift d. 6 jan. 1669 med INGRID JÖNSDOTTER STYGS, apotekare Christopher Weijers änka, död 1681 i Norrköping, begravnen d. 18 sept.

PORS, JOHAN HEINRICH. Född 1648.

Död 1693, begravnen d. 8 dec. i Norrköping.

Gift 1) d. 5 dec. 1682 med MARGARETA TILLMAN, född 1662, döpt d. 1 juni, död 1688, begravnen d. 14 okt., dotter till postmästaren ALBRECHT TILLMAN och ELISABETH HUBERTSDOTTER DE BESCHE.

Barn: JOHAN HEINRICH, född 1684, döpt d. 30 maj, död 1727. Kaptänlöjtnant vid Östgöta infanteriregemente; — ELISABETH, född 1685, döpt d. 20 okt., död 1698, begravnen d. 20 nov. i S:t Olai kyrka i Norrköping; — ANTON, född 1687, döpt d. 29 maj, död 1745, begravnen d. 21 nov. i S:t Olai kyrka i Norrköping. Stadsaktuarie; — CATHARINA och ALBRECHT, födda 1688, döpta d. 6 maj, döda s. å., begrafna d. 20 maj.

2) d. 4 dec. 1689 med ELISABETH SIWERS, född 1668, döpt d. 24 nov., död 1691, begrafven d. 22 nov. i S:t Hedvigs kyrka i Norrköping, dotter till handlanden JOCHIM SIWERS och CATHARINA LOTHIGIUS.

Barn: JOCHIM, född 1690, döpt d. 17 okt., död 1699, begrafven d. 8 okt.

SONNTAG, REINHARDT. Född d. . . .

S., kallad kunglig apotekare, erhöll d. 16 mars 1695 af konung Carl XI privilegium å apoteket Kronan i Norrköping; tillförsäkrades därvid samma rättigheter till viss tull- och skattefrihet m. m., som företrädaren J. H. Pors åtnjutit. Sålde 1697 apoteket till apotekaren Chr. Wolluhn.

Död mellan åren 1700 och 1702.

Gift d. 3 juni 1695 med CHRISTINA HANSDOTTER BANDHOLT, född d. 25 juli 1660, död 1696, begrafven d. 6 sept. i S:t Hedvigs kyrka i Norrköping, [gift 1) d. 1 nov. 1681 med handlanden i Norrköping PAUL HOSSMAN, döpt d. 6 jan. 1655, begrafven d. 23 nov. 1690], dotter till garfvaren HANS BANDHOLT i Kiel, sedermera i Norrköping.

Barn: REINHARDT, född 1696, döpt d. 7 juli, död . . .

WOLLUHN, CHRISTJAN. Född d. . . . i Tyskland.

Föräldrar: Pastorn i Marienfeld HEINRICH WOLLUHN och ELISABETH LENTZEN.

W. erhöll d. 5 okt. 1681 af konung Karl XI tillstånd inrätta ett apotek i Nyköping, där han var den förste innehafvaren af apoteket Gripen. Innehade detta apotek till 1692. Köpte 1697 af R. Sonntag apoteket Kronan i Norrköping för en summa af 19,000 daler kpmt för »hus och officin». Undergick d. 11 febr. 1705 examen inför K. collegium medicum. Sökte d. 17 febr. 1705 och erhöll, efter tillstyrkan af collegium medicum, d. 30 mars s. å. kungl. privilegium å apoteket med för den tiden vanliga förmåner. I sin ansökan härom anförde W., att han 1698 genom vådeld förlorat all sin egendom men sedan åter upprättat apoteket och för den skull måst skuldsätta sig; hade äfven tidigare anhållit om privilegium utan att denna begäran villfarits.

Död 1717 i Norrköping, begrafven d. 16 dec. i S:t Hedvigs kyrka.

Gift d. 26 juni 1679 i Stockholm med LUCIA MARCUS, född d. . . . 1645, död d. 28 febr. 1736, dotter till rådmannen i Franzburg, CHRISTIAN MARCUS och . . .

Barn: BENJAMIN, född d. . . . 168 , död d. . . . Var ännu 1734 major vid garnisonsregementet i Malmö; — APOLLONIA ELISABETH, född d. . . . 168 , död 1747, begravnen d. 27 sept. i S:t Olai kyrka i Norrköping, gift d. 18 jan. 1719 med stadsbokhållaren och rådmannen i Norrköping, bergsfogden och bergmästaren i Östergötland, GUSTAF DANCKWARDT, född d. . . . 1661, död d. 21 jan. 1738; — JOHAN HENRIC, född d. 29 juni 1687, död d. 14 dec. 1740. Med. doktor, arkiater och preses i K. Collegium medicum.

Som kulturhistoriskt dokument återgifves in extenso protokollet öfver Chr. Wolluhns examen inför K. collegium medicum jämte öfversättning af i detsamma förekommande frågor och förklaring af kemiska tecken.¹

Den 11. Febr: war Collegium tillsammans uthi sahl. Doctr Vallants huus, præsentens wore, H:r Archiater Hiärne, Doctores Ribe, van Horn, Winge, Grim.

1. Collegium war sammankommen att examinera apotekaren uthi Norrköping konstefarne S:r Christian Wollun, hwilcken efter han war en åldrig man, som emoth 30 år redan hade idkat apotekarekonsten, så fant Collegium godt, att han eij som en yngling skulle examineras, uthan man skulle med honom lijka som discursive detta examen anställa. Blef honom therföre förordnad att sätta sig neder på en stohl. Och ehuruwähl dett woro eij denna gången H:r Fictelij vices examinandi, begiärtes doch af Collegio, han wille denna mödan in honorem examinandi, extra ordinem på sig taga, emedan han nu för tijden är en af de äldsta apotekaren här i staden, thertill han eij heller nekade, uthan sedan Wälborne H:r Archiater hade giordt en lijten prolog, begynte H:r Fictelius discursen och frågade honom huru efterföljande skulle præpareras, nemligen, ♂ diaph; Odr, maa plata, Croc. metall., Reg. ♂ absgz ♂, ♀ ♂ ij, h̄a ♂ ♀ ata, R̄ij exvitz, Reg. ♂ i ♂ atg, quodnam in ♂ o Fundit ♂, Croc. ♂ p̄ aaa, Reg. ♂ i med, but. ♂ ij., proba ♀ ♂ an adsit arsenic; cinnab. ♂ i, ♀ vit., Succin. ex ♀ vit., bezoard. ♂, bezoard. min, bez. ♂, lap: infern., Qualis color sit R̄æ ♂., vit, ♂ ij, eē emetic., Quomodo ♀ Sit purgandg, ♀ dulc; ♀ n alb., ♀ rubr. ♀ incarnat. ♀ virid, Turbit. miner., ⊕ ♂ is, croc. ♂ is apito. croc ♂ is adstring. R̄a ♂ ap zwel. ceruss. ♂ i, bezoard. ♀, ♀ ⊕ li. lis, ⊕ ♀ is, ♀ ærug. croc. ♀ is, R̄a antiphthisic., R̄a ♂ is h̄ina, antihec. poter, ♀, arcan. duplic. ⊖ Sapient, Gillu Teoph. ♀ ♀ i, ⊖ ♀ i extemp. Calpc. ▽ misc., bals indlc. c. ▽ misc., Oflumin., liq. e. e. Succ., ♀ Fulig.

¹ Denna tolkning af examensprotokollet jämte kortfattade notiser om de där berörda preparaten har benäget lämnats af professorn i kemi och kemisk farmaci vid Farmaceutiska institutet fil. d:r Thor Ekecrantz.

Här stannade H:r Fictelius, och H:r Archiater frågade huru han wille giöra *Ram balsam. peruv.*, *Solvera camph. in ∇*, *Ra prop. minsich.*, *balsam ⚱ is papaverinum Sine empjreumate.*, Doctr Winge frågade *Signa Ræ ligni nephritici*, *Signa inr √ ⊕ li & √ ⚱ is*, *Signa inter √ ⊕ li ⚱ is & ♀ is*. D:r Ribe frågade *quoo color perdity Sijrupo violaz Sit restituendy*. Och härmed slöts examen; Hafwandes han på alt äfwanstående, som en gammal practicus exacte och prompt swarat och Collegio ett fullkombligt nöje gifvit. Och befalltes att för honom en attest Secundum merita skulle upställas, dett honom och, på pergament skrifwit, och med namsens underskrift och Collegii sigill bekräftat, är meddelt, och copian till books fört. Lefwerande och till collegii cassa R:d 6: — eller D:r 12: — Silfr m:tt. Men den wanliga eeden aflade han ej: emedan 1:mo uthi Kongl. Constitutionernes 16 §. står att han först skall förskaffa sig Kongl. Maj:ttz privilegium. 2:o) Så kunna apotekarne uthi andra städerne ej beswärä Stockholmske taxan, emedan deras waror kostar dem mehre att tillskaffa, hwarföre aff Collegio beslöts att denna puncten om taxan uthi eeden skulle förändras. Emedan H:r Doctr Block uthi sitt breff till Kongl. collegium af d. 20 Novemb:r klagar att dito apotekare will ej låtha visitera sitt apotek, och honom sådant förehölts begjärte han få copia af H:r Doctr Blocks breff att kunna sig therpå förklara, dett honom ej nekades, uthan syndico befalltes att extradera af detta breff en copia, dett honom och d. 13 hujus är meddeljt sig therpå att förklara.

- ⊖ diaph. *Antimonium diaphoreticum*. (Bereddes genom detonation af 1 del antimonmetall med 2 delar salpeter.)
- ① ⊖. *Nitrum antimoniatum*. (Bereddes genom att föregående preparat utlakades med watten samt lösningens indunstning till torrhet. Bestod af kaliumnitrat, -nitrit och något -hydroxid.)
- Croc. metall. *Crocus antimonii*. (Hepar antimonii, utlakad med varmt watten.)
- Reg ⊖ absgz ⊖. *Regulus antimonii*. (Antimonmetall, erhållen genom reduktion af svafvelantimon utan tillsats af järn.)
- ⚱ ⊖ ii. *Sulfur antimoniatum fuscum*. (Kermes mineralis.)
- ⊖ ♁ ata. *Tartarus antimonialis*. (Tartras stibico-kalicus, beredd genom kokning af Croc. metall. och Cremor Tartari med watten.)
- Ř ⊖ ii ex vitr. *Tinctura antimonii*. (Bereddes genom digestion af Vitrum antimonii med Spirit. Vini rectific. Ur den från olöst återstod skilda spriten afdestillerades halfva mängden.)
- Reg. ⊖ i ⊖ atg. *Regulus antimonii martialis*. (Regulus antimonii, beredd genom reduktion af svafvelantimon med järn under tillsats af salpeter.)
- quodnam in ⊖ o fundit ⊖? Quodnam in antimonio fundit ferrum? (Hvarför sättes järnet till svafvelantimonen?)
- Croc. ⊖ is aaa. *Crocus solaris amalgama*. (Guldal amalgam.)
- Reg ⊖ i med. *Regulus antimonii medic*. (Beredd genom smältning af svafvelantimon med rå vinsten och salpeter.)
- but. ⊖ ii. *Butyrum antimonii*.

- proba ☿ ☐ an adsit arsenic. Proba sublimatum corrosivum an adsit arsenicum. (Huru undersöker man om frätande sublimat innehåller arsenik?)
- cinnab. ♂ i. *Cinnabaris antimonii*. (Retortåterstoden efter beredning af Butyrum antimonii, blandad med 1 del svafvelantimon och 2 delar sublimat. Denna blandning underkastades torrdestillation, hvarefter återstoden uttvättades med vatten.)
- ☿ vit. *Mercurius vitæ correctus*. (Hydrargyrum)
- vit. ♀ ii *Vitrum antimonii*.
- bezoard. ○. *Bezoarticum solare* (Antimonpreparat, hufvudsakligen bestående af antimonsyra. Namnet kommer af likheten i verkan med den, som erhöles af bezoarstenen.)
- bezoard min. *Bezoarticum minerale*. (Antimonpreparat lika föregående; bereddes genom tillsats af salpetersyra till Butyrum antimonii, afdestillation af den flytande delen samt glödning af återstoden.)
- bezoard. ©. *Bezoarticum bunare*. (Silverhaltigt antimonpreparat.)
- lap: infern. *Lapis infernalis*
- emetic. *Emeticum*. (Beteckningssätt för kräkmedel.)
- Quomodo ☿ sit purgando. (På hvad sätt verkar kvicksilfver purgerande?)
- ☿+☿ dulc. *Mercurius dulcis*.
- ☿+☿ alb. *Mercurius albus*. (*Mercurius præcipitatus albus*.)
- ☿+☿ rubr. *Mercurius præcipitatus ruber*. (*Oxidum hydrargyricum*.)
- ☿+☿ virid. *Mercurius viridis*. (Kopparspån och kvicksilfver öfverfördes i nitrat medelst skedvatten och sedan i oxider genom upphettning. Efter oxidblandningens digestion med stark ättika erhöles vid lösningens indunstning en blandning af koppar och kvicksilfveracetat.)
- Turbit. mineral. *Turpethum minerale*. (Basiskt merkurisulfat.)
- ☿ ♂ is. *Vitriolum martis*.
- croc. ♂ is apito. *Crocus martis aperitivus*. (Subcarbonas ferrico-ferrosus.)
- croc. ♂ is adstring. *Crocus martis adstringens*. (Järnoxid, beredd genom upphettning af Limatura ferri vid lufttillträde.)
- Ra ♂ ap. *Tinctura martis aperitiva*. (Solut. chloret. ferrici spirituosa.)
- bezoard ♄. *Bezoarticum joviale*. (Tennhaltigt antimonpreparat.)
- ☿ ☿ is. *Spiritus vitrioli*. (Rykande svafvelsyra.)
- ☿ ♀ i. *Vitriolum cupri*.
- antihec. poter. *Antihecticum Poterii*. (Blandning af antimonsyra och metatennsyra, erhållen på ungefär samma sätt som Antimonium diaphoreticum.)
- ☿ ærug. *Spiritus æruginis s. veneris*. (Ättiksyra.)
- croc. ♀ i. *Crocus cupri*. (Kopparoxid.)
- Ra antiptisic. *Tinctura antiptisica*.
- ☿. Skedvatten.
- arcan. duplic. *Arcanum duplicatum*. (Sulfas kalicus.)
- ☿ Sapien. *Sal philosophorum*. (Blandning af vissa salter med kanel, peppar, ingefära o. d.)
- ☿ ☿ i. *Spiritus tartari*. (Liquor pyrotartaricus.)

- bals. indic. c. ∇ misc. Balsam indicum cum aqua misc. (Balsam indicum = Balsamum peruvianum.)
- ⊙ fulminans. *Aurum fulminans seu Crocus solaris.* (Blandning af guldoxid med gulddhydroxid, beredd genom fällning af guld-kloridlösning med pottasklut och fällningens uttvättning.)
- Liq. c. c. succin. *Liquor cornu cervi succinatus.*
- ⌞ fulig. *Spiritus fuliginis.* (Erhölls genom torrdestillation af Fuligo splendens.)
- Solvera camph. in ∇ . Solvera camphora in aqua.
- balsam $\hat{\text{c}}$ is papaverinum sine empyreumate. *Balsam sulfuris papaverinum sine empyreumate.* (Svafvelbalsam, beredd med vallmo-olja utan tillsats af Ol. Succini eller Ol. Petrææ.)
- Signa $\bar{\text{R}}$ e ligni nephritic. Signa Tinct. ligni nephritici. (Egenskaperna hos Tinct. ligni nephritici d. v. s. tinkturen på Lign. Santali coerulei af Moringa pterygosperma *Gartner*.)
- Signa $\bar{\text{inr}}$ \lrcorner Q li $\hat{\text{c}}$ is & Q i. Signa inter Spiritus vitrioli martis & cupri. (Egenskaperna hos Spiritus vitrioli martis och Spiritus vitrioli cupri.)
- Signa $\bar{\text{inr}}$ \lrcorner Q li & \lrcorner $\hat{\text{c}}$ is. Signa inter Spiritus vitrioli et Spiritus sulfuris. (Egenskaperna hos Spiritus vitrioli och Spiritus sulfuris.)
- $\bar{\text{quoo}}$ color perditus Sijrupo violaz Sit restituendy. (Quomodo color perditus Syrupo violazeo sit restituendi.)

NAUMAN, JUSTUS HINRICH. Född d. . . . 1690 i Stolzenau an der Weser, Westfalen.

Föräldrar:

N., som lärt yrket i Hannover och Celle, examinerades d. 2 april 1718 i K. collegium medicum, hvarvid han till examen »tämligen svarade» och fick vitsord: ehuru »han befanns vara ej så mycket fullkomlig, kunde collegium ej annat än honom approbera». Erhöll d. 17 dec. 1719 privilegium på en apoteks-inrättning i Linköping. Inrättade dock ej på denna plats något apotek utan flyttade 1720 på K. kammarkollegii tillstyrkan sina rättigheter till Norrköping, där han s. å. öfvertog apoteket Kronan. Hade dessförinnan från 1718 som provisor förestått detta apotek för apotekare Chr. Wolluhns änka. Innehade detsamma till år 1770, då han öfverlämnade det till sin son Anders Gerhard.

Död 1770 i Norrköping, begrafven d. 30 juni.

Gift d. 25 maj 1721 med BRITA ZETTERSTEDT, född d. . . . 1693, död d. 27 april 1771 [gift 1) d. . . . 171 med handlanden JOHAN ERLANDSSON, född 1676, döpt d. 28 okt., död 1720, begrafven d. 20 mars], dotter till faktorn vid Holmens mäs-

singsbruk i Norrköping ANDREAS ZETTERSTEDT och CATHARINA TENNEBERG.

Barn: ANDERS GERHARD, döpt d. 10 juni 1722, död d. 22 sept. 1781. Apotekare (se nedan); — JOHAN HINRICH, döpt d. 16 april 1724, död d. 9 juli s. å.; — GUSTAF, döpt d. 27 april 1725, död d. 20 mars 1776. Kronobefallningsman på Vikbolandet; — FRIEDRICH, döpt d. 19 maj 1727, död d. . . .; — CARL, döpt d. 9 aug. 1728, död efter 1783; — ISAAC, döpt d. 21 okt. 1729, död d. 5 maj 1730; — JACOB, döpt d. 9 maj 1731, död d. 28 mars 1736; — DANIEL, döpt d. 7 juli 1732, död d. 5 juni 1803. Stadsfältskär i Norrköping; — PAUL HINRICH, döpt d. 24 jan. 1734, död d. 30 jan. 1735; — JOHAN JUSTUS, döpt d. 10 juni 1735, död d. . . . 1778 i Malmö. Student i Uppsala 1753—61, sedan husar; — ABRAHAM, döpt d. 21 dec. 1739, död d. 19 febr. 1740.

NAUMAN, ANDERS GERHARD. Döpt d. 10 juni 1722.

Föräldrar: Apotekaren JUSTUS HINRICH NAUMAN, född d. . . . 1690, död 1770, begravnen d. 30 juni, och BRITA ZETTERSTEDT, född d. . . . 1693, död d. 27 april 1771.

Elev hos sin fader å apoteket Kronan i Norrköping blef N. 1746 farmacie studiosus. Konditionerade sedan å andra orter till 1751, då han återvände till Kronan som gesäll; var därefter provisor därstädes från 1758 till år 1770, då han för 15,000 daler kpmt öfvertog apoteket. Innehade det sedan till sin död, hvarefter hans änka bortarrenderade apoteket till apotekare Nils Nyström, som d. 1 april 1783 blef dess ägare.

Död d. 21 sept. 1781 i Norrköping.

Gift 1) d. 20 aug. 1751 med HELENA ZIMMERMAN, född d. 7 juni 1706, död d. 10 juni 1767, dotter till apotekaren i Västerås ERIK ZIMMERMAN och HELENA HALL.

2) d. 29 mars 1768 med EVA CATHARINA ENGVALL, född d. . . . 1741, död d. 20 juni 1794, dotter till JONAS ENGVALL och CHRISTINA ELISABETH GLANSTRÖM.

Barn: ANDERS GUSTAF, född d. . . . 1771, död d. (hösten) 1790 i Lovisa, Finland. Volontär; — JOHAN ERIC, född d. . . . 1772, död d. . . . Farmacie studiosus, vistades 1794 utomlands; — CARL PETTER, född d. 29 juni 1773, död d. . . .; — CHRISTIAN HENRIC, född d. 25 okt. 1774, död d. . . . Elev å faderns apotek 1792, farmacie studiosus i Karlskrona 1794.

NYSTRÖM, NILS. Född d. 28 febr. 1749 i Åsanbo i Västra Ny, Östergötlands län.

Föräldrar: Salpetersjudaren i Medevi LARS LARSSON, född d. 28 jan. 1716, död d. 1 aug. 1792, och KERSTIN LARSDOTTER, född d. 10 okt. 1717, död d. . . .

Efter erhållen skolundervisning antogs N. till elev å apoteket i Vadstena, där han ock aflade farmacie studiosi-examen. Var där-efter från 1770. under tre år anställd å apoteket Enhörningen i Stockholm. Konditionerade sedan å apoteket i Falun, under hvilken tid N. med sin principals tillstånd år 1777 vistades vid Uppsala universitet för studier i naturalhistoria och kemi under professorerna Carl von Linnés och Torbern Bergmans ledning. Blef 1778 af Lindesbergs stads innevånare anmodad inrätta ett apotek därstädes, men fullgjorde ej detta uppdrag, utan antog af apotekare J. Jungs änka erhållet anbud att förestå apoteket Vasen i Linköping. Undergick d. 31 okt. 1779 både provisors- och apotekarförhöret samt förestod nämnda apotek tills det 1781 såldes. Samma år provisor å apoteket Kronan i Norrköping fick N. privilegium på en skedvattensfabrik i Östergötland. Erhöll d. 2 nov. 1782 af dåv. ägaren af Medevi brunn rättigheten att hålla apotek därstädes under brunnsterminerna. Emottog samma år apoteket Kronan på arrende och inköpte detsamma i april 1783. Upprättade år 1782 det förfallna apoteket i Söderköping, hvilket N. skötte genom provisor till 1792, då han sålde detsamma.

År 1794 donerade Nyström en större summa till Norrköpings elementarskola och till fattiga i staden.

Ledamot af K. patriotiska sällskapet.

Af trycket har N. utgifvit: *Afhandling om eldsläckande ämnen*, Norrköping 1793, 8:o. Andra upplagan, Norrköping 1827. Införd dessutom i *Läkaren och Naturforskaren*, Tom. XI. sid. 239. *Försök att borttaga vidbränd smak och lukt på svenskt sädesbrännvin* i K. Vetensk. akademiens handl. 1793, sid. 151.

Efter apotekare Nyströms död innehade änkan apoteket ända till 1808, då det inköptes af apotekare Gudmund Wulff.

Död d. 7 aug. 1798 i Vadstena, begrafven d. 10 aug. i Norrköping.

Gift d. 5 april 1785 med MARIA CHRISTINA BERHOLTZ, född d. 9 dec. 1765, död d. 19 april 1841, dotter till grosshandlaren FRIEDRICH BERHOLTZ och HEDVIG MARGARETHA ALGEHR.

Barn: LARS FREDRIC, döpt d. 3 juli 1786, död d. 12 dec.

1874. Grosshandlare i Göteborg; — NILS GUSTAF, döpt d. 11 juli 1787, död d. 15 juni 1854. Apotekare i Göteborg; — JOHAN, döpt d. 1 sept. 1788, död d. 26 aug. 1848. Grosshandlare i Morristown i Nordamerika; — CARL, döpt d. 17 okt. 1789, död 1836, begrafven d. 11 okt. Klädesfabrikör i Norrköping; — HEDVIG CHRISTINA, döpt d. 1 dec. 1790, död d. 15 juni 1861; — DANIEL, döpt d. 19 jan. 1792, död d. 18 april 1819.

WULFF, GUDMUND. Född d. 27 okt. 1777 i Skultuna, Västmanland.

Föräldrar: Prosten i Skultuna JOHAN WULFF, född d. 7 maj 1732, död d. 7 nov. 1807, och BEATA NORTUN, född d. . . . 1742, död d. 17 febr. 1806.

Efter skolstudier i Västerås antogs W. till elev å apoteket Hjorten i nämnda stad. Efter att där ha aflagt farmacie studiosi-examen konditionerade han dels å samma apotek dels å apotek i Stockholm och i Norrköping. Köpte 1808 af apotekare Nils Nyströms änka apoteket Kronan i Norrköping samt undergick apotekarexamen. Innehade apoteket till d. 1 okt. 1825, då W. sålde detsamma tillika med apotekshuset för 30,000 Rd. B:o.

Död d. 25 nov. 1828 i Norrköping.

Gift d. 10 maj 1811 med ULRIKA ELEONORA LINDQVIST, född d. 16 febr. 1792, död d. 12 juli 1822, dotter till handlanden JOHAN HENRIK LINDQVIST och HEDVIG ULRIKA QVILLÉN.

Äktenskapet var barnlöst.

ENGELBRECHT, CARL MAGNUS. Innehade apoteket Kronan i Norrköping åren 1825—47. (Se under apoteket Ängeln i Stockholm, sid. 56).

FRIDÉN, PER NICOLAUS. Född d. 7 juni 1815 i Björås socken, Östergötland.

Föräldrar: Hemmansägaren och nämndemannen PETER HANSSON, född d. 12 dec. 1767, död d. 18 okt. 1828, och INGRID SWENSDOTTER, född d. 9 aug. 1770, död d. 15 april 1824.

F. idkade skolstudier vid Linköpings elementarläroverk åren 1827—34 samt antogs sistnämnda år till elev å apoteket

Vasen i samma stad, där han d. 16 aug. 1836 aflade farmacie studiosi-examen. Fortsatte sin tjänstgöring å apoteket Vasen till d. 1 maj 1837 samt förestod under sommaren s. å. brunnsapoteket i Medevi. Var därefter till jan. 1839 anställd å apoteket i Vadstena samt inskrefs s. å. vid farmaceutiska institutet, där han d. 18 mars 1840 aflade apotekarexamen. Tjänstgjorde sedan dels å apoteket Fenix i Stockholm, dels å apoteket i Söderköping. Inköpte d. 1 okt. 1841 apoteket i Åmål och erhöll d. 7 maj 1842 privilegium därå. Vid den stora eldsvådan i nämnda stad d. 17 jan. 1846 nedbrann med apoteksgården det däri inrymda apoteket. År 1847 sålde F. det samma till dess förre ägare, apotekaren C. A. Weinberg och erhöll d. 3 dec. s. å. privilegium å det af honom 1846 inköpta apoteket Kronan i Norrköping. Sålde detta apotek i mars 1855 och inköpte landtegendomen Sjöberga i Björsätters socken i Östergötland.

Död d. 5 febr. 1900 i Trosa.

Gift 1) d. 21 nov. 1841 i Linköping med HENRIETTA AMALIA BERSSELIUS, född d. 21 okt. 1805, död d. 12 maj 1843, dotter till auditören och bryggaren i Linköping OLOF BERSSELIUS och HEDVIG JOHANNA MOLANDER.

Barn: PER OLOF, född och död d. 16 jan. 1843.

2) d. 18 okt. 1844 i Åmål med AUGUSTA ELISABET ODHELIUS, född d. 31 mars 1813, död d. 5 aug. 1866, dotter till regementsläkaren och assessorn, d:r ERIK ODHELIUS och ELISABET CHRISTINA RUDÉN.

Barn: MATILDA ELISABET, född d. 18 sept. 1847, gift 1) d. 29 juni 1867 med sadelmakaren och politirådmannen i Norrköping PER GUSTAF ÅSTRÖM, född d. 3 maj 1822, död d. 13 aug. 1885; 2) d. 30 sept. 1889 med stadsfiskalen i Trosa AXEL EDVARD JANSON, född d. 11 april 1853; — PER AUGUST TEODOR, född d. 19 dec. 1849. Landtbrukare på Stensjö i Björsätters socken, Östergötland.

3) d. 25 dec. 1878 med EDLA ERIKA ALBERTINA NYLÉN, född d. 11 dec. 1847, dotter till bagaren ERIK FREDRIK NYLÉN och LOVISA ALBERTINA REHN. Detta äktenskap var barnlöst.

SUNDIUS, ADOLF LEONARD. Född d. 28 aug. 1822 i Mariestad.

Föräldrar: Apotekaren i Mariestad CARL GUSTAF SUNDIUS,

född d. 20 aug. 1783, död d. 12 okt. 1858, och JAKOBINA KAROLINA GERCKEN, född d. 8 april 1796, död d. 29 jan. 1856.

Efter undervisning dels vid Vadstena dåvarande latinläroverk, dels privat antogs S. 1838 till elev å apoteket i Vadstena samt aflade därstädes d. 30 juli 1841 farmacie studiosi-examen. Var därefter till sept. 1842 anställd å nämnda apotek samt å apoteket Lejonet i Norrköping. Inskrefs höstterminen 1842 vid farmaceutiska institutet samt aflade d. 21 maj 1845 apotekar-examen. Förestod under brunnsterminerna somrarna 1843—45 karlsbader-brunnsinrättningen i Medevi samt biträdde sedan fadern å apoteket i Kisa till febr. 1846. Öfvertog d. 9 mars 1846 apoteket i Döderhultsvik, numera Oskarshamn, på arrende, inköpte detsamma d. 9 mars 1847 och erhöll privilegium därå d. 9 febr. 1849. Sålde apoteket d. 1 aug. 1850 och idkade under återstoden af 1850 samt år 1851 studier i Stockholm. Köpte d. 23 sept. sistnämnda år apoteket i Söderköping med tillhörande filialapotek i Valdemarsvik; tillträdde detsamma d. 1 maj 1852. Efter att år 1853 hafva försedt apoteket i Söderköping med ny inredning och nya ståndkärl samt för öfrigt satt detsamma i godt skick frånträdde han det d. 1 maj 1855 och inköpte i mars samt tillträdde d. 1 juli s. å. apoteket Kronan i Norrköping. Detta apotek sålde S. d. 1 juli 1858. Köpte följande år landtegendomen Djurön utanför Norrköping och ingick som bolagsman i den därstädes 1860 anlagda numera upphörda tekniska fabriken.

Sålde Djurön 1867 samt öppnade Norrköpings rättegångs- och affärsbyrå såsom hvars chef han fick mottaga många och viktiga uppdrag. Under åren 1874—98 var S. kamrerare och sekreterare hos kommittén för städernas allmänna brandstodsbolag till försäkring af fastigheter i Norrköping och antogs d. 19 sept. 1880 tillika till ombudsman och sekreterare hos kommittén för städernas lösöreförsäkringsbolag i samma stad. Då S. 1899 tog afsked från dessa befattningar, erhöll han från bådadera bolagen deras stora guldmedaljer för mångårig tjänst och medborgerligt nit.

Död d. 24 april 1900 i Norrköping.

Gift d. 28 jan. 1852 i Stockholm med ROSINA ANDRIETTA WRETFORSS, född d. 26 sept. 1829, död d. 22 nov. 1886, dotter till handlanden CARL JOHAN WRETFORSS och ANNA CATARINA ERICSSON.

Barn: CARL AGATHON LEONARD, född d. 3 nov. 1852, död

d. 14 mars 1910. Trädgårdsdirektör. Lärare i trädgårdsskötsel vid folkskoleseminariet i Linköping; — ERNST GUSTAF WILHELM, född d. 19 mars 1855, död d. 30 april 1893. Telegrafassistent; — HUGO ADOLF, född d. 6 okt. 1856, död d. 11 dec. 1911. Styrman i engelska handelsflottan; — ANTON HERMAN MATHIAS, född d. 22 febr. 1858, död d. (våren) 1861; — MATHILDA, född d. (hösten) 1860, död d. (våren) 1861; — ELLEN MATHILDA, född d. 23 sept. 1861. Gymnastikdirektör, Åbo; — ANNA ROSINA, född d. 18 maj 1863, död d. 9 jan. 1911, gift d. 28 aug. 1892 med v. häradshöfdingen GUSTAF ALFRED LANDÉN, född d. 21 aug. 1860; — KNUT AUGUST EBBE, född d. 30 juli 1864, död d. . . . nov. 1911 i Stockholm. Tapetserare; — AXEL HERMAN RAFAEL, född d. 29 juni 1866. E. o. hof-rättsnotarie. F. d. stadsfiskal i Eskilstuna, advokat i Stockholm; — CARL OTTO WALDEMAR, född d. 25 april 1868, död d. 19 nov. s. å.

HOLM, CARL AUGUST. Född d. 23 maj 1827 i Linköping.

Föräldrar: Bryggaren JON HOLM, född d. 15 sept. 1790, död d. 28 dec. 1858, och BEATA JULIANA ADLER, född d. 19 juni 1799, död d. 25 febr. 1885.

Efter skolstudier vid elementarläroverket i Linköping åren 1837—41 antogs H. d. 1 juni sistnämnda år till elev å apoteket Korpen i Stockholm och aflade inför apotekarsocietetens direktion d. 4 aug. 1847 farmacie studiosi-examen. Därefter konditionerade han från d. 26 sept. 1847 till d. 26 juli 1849 å apoteket Kronan i Eskilstuna samt från d. 15 nov. 1849 till d. 1 maj 1850 å apoteket i Vadstena. Aflade d. 20 dec. 1854 apotekarexamen samt var åren 1855—57 och maj månad 1858 anställd å apoteket Lejonet i Jönköping. Inköpte 1858 och tillträdde d. 1 juli s. å. apoteket Kronan i Norrköping, å hvilket apotek H. erhöll privilegium d. 30 juli 1859. Sålde detsamma d. 10 dec. 1869, men var fortfarande bosatt i Norrköping.

Död d. 30 juli 1896 i Norrköping.

Gift d. 21 sept. 1860 i Norrköping med AMALIA FREDRIKA ÖSTERGREN, född d. 30 maj 1838, dotter till fabrikören ANDERS FREDRIK ÖSTERGREN och WILHELMINA HOFFSTEDT.

Barn: SIRI, född d. 15 juli 1861, död d. 4 juli 1863.

GAUFFIN, GEORG JACOB. Född d. 7 sept. 1834 i Simrishamn.

Föräldrar: Apotekaren därstädes GUSTAF REINHOLD GAUFFIN, född d. 4 april 1799, död d. 24 okt. 1890, och MIMMI CAROLINA SOLBERG, född d. 15 jan. 1810, död d. 2 nov. 1891.

G. antogs i juli 1848 till elev å apoteket Svanen i Kristianstad samt fortsatte från sept. 1850 elevtjänstgöringen å apoteket Kronan i Göteborg. Idkade därefter under ett års tid, 1852, studier i kemi och farmaci i Lund under ledning af dåvarande professorn dr N. J. Berlin, inför hvilken farmacie studiosi-examen aflades d. 13 dec. 1852. Var därefter anställd som laborant å apoteket Svanen i Kristianstad till d. 1 sept. 1853. Aflade apotekarexamen d. 13 dec. 1854. Under år 1855 idkade G. studier i kemi och farmaci i Tyskland samt tjänstgjorde följande år som laborant å apoteket i Helsingör. Erhöll d. 30 april 1857 K. sundhetskollégii förordnande att under tre år förestå apoteket Svanen i Kristianstad, hvilket apotek han genom köp öfvertog d. 5 juli 1859; erhöll d. 26 aug. s. å. privilegium å detsamma. Öfverlämnade det d. 1 juli 1868 till sin broder, apotekaren L. C. A. Gauffin, som ännu innehar detsamma, och inköpte d. 16 sept. 1870 apoteket Kronan i Norrköping, hvarå han d. 16 dec. s. å. erhöll privilegium. Sålde detsamma redan d. 20 okt. 1873 och afträdde det d. 1 juli 1874. Blef 1875 verkställande direktör för apotekarnas mineralvattensaktiebolag i Stockholm, från hvilken befattning G. afgick år 1908.

Bevistade 1865 såsom ombud för apotekarsocieteten den första internationella apotekarkongressen i Braunschweig. Blef 1865 korresponderande ledamot af Die pharmaceutische Gesellschaft zu S:t Petersburg och 1866 af Sociéte de Pharmacie de Paris.

Ledamot af Svenska läkarsällskapet 1880. R. V. O. 1895.

Död d. 22 april 1913 å sin egendom Forneboda i Kyrkhults socken i Blekinge. Begraven å Norra kyrkogården i Stockholm.

Gift d. 24 sept. 1858 i Kristianstad med ALMA MARIA ARESCHOUG, född d. 15 juli 1839, dotter till rådmannen JOHAN JACOB ARESCHOUG och MARIE CHRISTINE VON BERGEN.

Barn: ALMA MARIA CAROLINA, född d. 1 juni 1872, död d. 17 mars 1881.

MÖRNER, CARL ERIK HERMAN OTTO, AF MORLANDA, grefve. Född d. 24 april 1836 i Norra Solberga församling, Jönköpings län.

Föräldrar: Fänriken vid K. första lifgrenadierregementet, grefve OTTO MÖRNER, född d. 2 juli 1801, död d. 3 okt. 1866, och JULIANA CATARINA LILLJA, född d. . . . 1797, död d. 17 febr. 1864.

Efter studier vid läroverket i Eksjö antogs grefve Mörner i febr. 1854 till elev å apoteket Lejonet i Växjö och aflade därstädes d. 22 juli 1858 farmacie studiosi-examen. Konditionerade därefter å nämnda apotek till okt. s. å., på apoteket Morianen i Stockholm från nov. 1858 till d. 1 aug. 1859 och å apoteket Nordstjärnan i samma stad från sistnämnda dag till d. 15 maj 1861. Var sedan efter tre månaders vistelse i Finland anställd å apoteket i Nora från d. 20 aug. 1861 till d. 1 nov. s. å. - Aflade d. 28 maj 1863 apotekarexamen samt tjänstgjorde från d. 15 juni 1863 till d. 15 sept. s. å. på apoteket i Vadstena, därefter å apoteket i Nora till dess han efter avslutadt köp d. 1 jan. 1864 öfvertog sistnämnda apotek. Erhöll d. 18 juni s. å. privilegium å detsamma; sålde det d. 11 april 1874 och inköpte s. å. apoteket Kronan i Norrköping, å hvilket grefve M. erhöll privilegium d. 29 maj 1874.

Åtnjöt från år 1902 befrielse från apotekets skötsel.

Grefve Mörner var ledamot af S:t Olai församlings kyrkoråd, af direktionen öfver Norrköpings stads sjukhus samt af fattigvårdsstyrelsen och af direktionen för tekniska elementarskolan därstädes.

Död d. 11 okt. 1909 i Norrköping.

Gift d. 12 aug. 1864 med FANNY THEODOLINDA AUGUSTA ÖHRVALL, född d. 12 aug. 1843, död d. 3 nov. 1904, dotter till apotekaren i Nora ANDERS AUGUST ÖHRVALL och MÄRTA ELISABET WESTBERG.

Barn: ANNA ELISABET, född d. 5 aug. 1865, gift d. 14 okt. 1896 med kaptenen i K. första lifgrenadierregementets reserv, öfverkontrollören vid brännvins- och maltdryckstillverkningen JOHAN JACOB AXEL GREWELL, född d. 15 nov. 1854; — CARL BIRGER, född d. 3 maj 1867. F. d. konsul i Sidney, skriftställare, godsägare.

KROOK, AXEL. Född d. 7 nov. 1855 i Barkarö socken, Västmanlands län.

Föräldrar: Inspektoren JOHN KROOK, född d. 3 mars 1825, död d. 28 okt. 1868, och ANNA MARIA (MALIN) BÄCKMAN, född d. 5 maj 1824, död d. 7 febr. 1877.

K. åtnjöt åren 1864—71 undervisning vid Västerås högre elementarläroverk och antogs d. 8 maj sistnämnda år till elev å apoteket Bäfvern i samma stad. Aflade farmacie studiosi-examen d. 28 jan. 1876. Tjänstgjorde sedan å nämnda apotek från denna dag till d. 8 okt. s. å., å Hjorten i Örebro till d. 5 aug. 1878, å Gripen i Sundsvall från d. 25 sept. 1878 till d. 1 juli 1879, ånyo på Hjorten i Örebro samt å apoteket Hjorten i Västerås från d. 15 aug. till d. 15 dec. 1879. Efter anställning på apoteket i Orust från d. 1 okt. 1882 till d. 7 juni 1883 inskrefs K. höstterminen sistnämnda år vid farmaceutiska institutet och undergick apotekarexamen d. 18 maj 1886. Vikarierade sommaren 1885 å apoteket i Leksand, sommaren 1886 å Bäfvern i Härnösand samt å medikamentsförrådet i Löfsta. Efter tjänstgöring å apoteket Enhörningen i Göteborg från d. 20 mars 1887 till d. 15 juli 1890 och å Bäfvern i Härnösand från denna dag till d. 15 mars 1892 var K. från sistnämnda dag till d. 1 sept. 1902 föreståndare för dåvarande medikamentsförrådet i Ytterlännäs, Västernorrlands län. Erhöll d. 23 maj 1902 personligt privilegium å det apotek, som enligt K. brevet d. 15 nov. 1901 skulle inrättas i Molkom, Värmlands län; transporterades d. 3 nov. 1911 till apoteket Kronan i Norrköping.

Gift d. 1 sept. 1892 med ANNA JOHANNA CHRISTINA BERGLUND, född d. 25 sept. 1857, dotter till trädgårdsdirektören JONAS BERGLUND och JOHANNA GEORGINA (HANNA) MAY.

Under sin vistelse i Ytterlännäs var K. en följd af år ledamot af skolråd och hälsovårdsnämnd, ledamot och kassaman i socknens sparbankskommitté m. m.; var i Molkom styrelseledamot och kassakontrollant vid Värmlands enskilda banks afdelningskontor därstädes.
